

ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria B

Warszawa, dnia 29 kwietnia 2016 r.

Pozycja 357

POSTANOWIENIE z dnia 26 kwietnia 2016 r. Sygn. akt Ts 386/15

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Leon Kieres – przewodniczący i sprawozdawca
Stanisław Rymar
Andrzej Rzepliński,

po wstępnym rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym skargi konstytucyjnej S. Sp. z o.o.
w sprawie zgodności:

art. 626 § 2 w zw. z art. 426 § 1 i 2 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks
postępowania karnego (Dz. U. Nr 89, poz. 555, ze zm.) z art. 78 w zw.
z art. 176 ust. 1 w zw. z art. 45 ust. 1 oraz w zw. z art. 32 ust. 1 Konstytucji
Rzeczypospolitej Polskiej,

p o s t a n a w i a:

odmówić nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej.

UZASADNIENIE

W skardze konstytucyjnej wniesionej do Trybunału Konstytucyjnego 3 grudnia 2015 r. (data nadania) S. Sp. z o.o. (dalej: skarżąca) wystąpiła o stwierdzenie, że art. 626 § 2 w zw. z art. 426 § 1 i 2 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz.U.89.555, ze zm.; dalej: kpk) w zakresie, w jakim nie daje podstaw do zaskarżenia orzeczenia uzupełniającego o kosztach procesu, o których po raz pierwszy rozstrzygał sąd odwoławczy, jest niezgodny z art. 78 w zw. z art. 176 ust. 1 w zw. z art. 45 ust. 1 oraz w zw. z art. 32 ust. 1 Konstytucji.

Skarga konstytucyjna została złożona w związku z następującą sprawą. Sąd Okręgowy w P. w wyroku z sierpnia 2015 r. obciążył Skarb Państwa kosztami postępowania odwoławczego. Następnie Sąd Okręgowy w P. postanowieniem z września 2015 r. wydanym na podstawie art. 626 § 2 kpk zasądził od skarżącej koszty zastępstwa procesowego za instancję odwoławczą. Zażalenie złożone przez skarżącą na to postanowienie zostało – jako niedopuszczalne – pozostawione w aktach bez nadania dalszego biegu, o czym pisemnie została ona poinformowana pismem sędziego Sądu Okręgowego w P. z października 2015 r.

Zdaniem skarżącej zakwestionowane przepisy naruszają jej prawo do zaskarżenia orzeczenia wydanego w pierwszej instancji (art. 78 Konstytucji), ponieważ nie przewidują możliwości odwołania się od wyroku sądu odwoławczego orzekającego o kosztach procesu po raz pierwszy. Ponadto podnosi ona, że zasada dwuinstancyjnego postępowania ma zastosowanie także do kwestii rozstrzyganych incydentalnie, jeżeli dotyczą praw i obowiązków

danego podmiotu. Ograniczenie prawa do kontroli rozstrzygnięcia o kosztach, jak utrzymuje, stanowi naruszenie zasady równości w aspekcie korzystania z prawa do sądu (art. 32 ust. 1 w zw. z art. 45 ust. 1 Konstytucji), gdyż różnicowanie dostępu do środków odwoławczych wnoszonych na postanowienia o kosztach procesu w zależności od tego, czy chodzi o koszty postępowania przed sądem pierwszej, czy drugiej instancji jest niekonstytucyjne.

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje:

Skarga konstytucyjna jest sformalizowanym środkiem ochrony konstytucyjnych wolności i praw. Jej merytoryczne rozpoznanie jest uzależnione od spełnienia przesłanek wynikających zarówno z art. 79 ust. 1 Konstytucji, jak i art. 60 oraz art. 64-66 ustawy z dnia 25 czerwca 2015 r. o Trybunale Konstytucyjnym (Dz.U.2016.293; dalej: ustawa o TK). Skargom konstytucyjnym nieodpowiadającym tym warunkom, a także skargom, co do których zaistniały okoliczności przewidziane w art. 77 ust. 3 ustawy o TK, Trybunał odmawia nadania dalszego biegu.

Zgodnie z art. 79 ust. 1 Konstytucji każdy, czyje konstytucyjne wolności lub prawa zostały naruszone, ma prawo, na zasadach określonych w ustawie o TK, wnieść skargę do Trybunału Konstytucyjnego w sprawie zgodności z Konstytucją ustawy lub innego aktu normatywnego, na podstawie których sąd lub organ administracji publicznej orzekły ostatecznie o jego wolnościach lub prawach albo o jego obowiązkach określonych w Konstytucji.

Analizowanej skardze konstytucyjnej nie może zostać nadany dalszy bieg z uwagi na zaistnienie przesłanki zbędności orzekania. Zgodnie z art. 77 ust. 3 pkt 4 ustawy o TK Trybunał wydaje postanowienie o odmowie nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej, jeżeli wydanie orzeczenia jest zbędne lub niedopuszczalne. Z taką sytuacją mamy do czynienia w przedmiotowej sprawie, gdyż zaskarżony przepis art. 426 § 1 kpk we wskazanym w skardze zakresie był już przedmiotem kontroli pod kątem jego zgodności z Konstytucją. W wyroku z 24 lutego 2015 r. (sprawa K 34/12, OTK ZU nr 2/A/2015, poz. 17) Trybunał Konstytucyjny stwierdził, że art. 426 § 1 kpk w zakresie, w jakim dotyczy zaskarżenia orzeczenia w przedmiocie kosztów procesu zasądzonych po raz pierwszy przez sąd odwoławczy, jest niezgodny z art. 78 w związku z art. 45 ust. 1 Konstytucji. W jego uzasadnieniu wskazał, że stan niekonstytucyjności występuje w „każdej sytuacji procesowej, w której sąd – działający w danej sprawie jako odwoławczy – orzeka o kosztach procesu” (pkt 3.2 uzasadnienia). Podkreślił jednocześnie, powołując się na utrwalony w orzecznictwie pogląd, że „pojęcie »sprawa« interpretowane przy uwzględnieniu treści art. 45 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, oznacza sprawę w zakresie głównego przedmiotu postępowania, a także kwestii incydentalnej, która związana jest z możliwą ingerencją w sferę podstawowych praw zagwarantowanych przepisami Konstytucji” (uchwała Sądu Najwyższego z 28 marca 2012 r.; sprawa I KZP 26/11, OSNKW nr 4/2012, poz. 36). Oznacza to, jak zauważa dalej Trybunał we wskazanym wyroku, że orzekanie o kosztach procesu w postępowaniu karnym – jakkolwiek wpadkowe w stosunku do głównego postępowania karnego – jest odrębną sprawą w rozumieniu art. 45 ust. 1 Konstytucji, do której mają zastosowanie gwarancje wynikające m.in. z art. 78 Konstytucji.

Nie ulega zatem wątpliwości, że powyższa ocena konstytucyjności art. 426 § 1 kpk dotyczy także sytuacji, w której sąd odwoławczy orzekł, choćby uzupełniając, na podstawie art. 626 § 2 kpk o kosztach procesu po raz pierwszy. Okoliczność ta jest – zgodnie z art. 77 ust. 3 pkt 4 ustawy o TK – samodzielną podstawą odmowy nadania analizowanej skardze dalszego biegu.

W ocenie Trybunału zarzut naruszenia art. 78 w zw. z art. 176 ust. 1 w zw. z art. 45 ust. 1 oraz w zw. z art. 32 ust. 1 Konstytucji przez zakwestionowany art. 626 § 2 kpk jest ściśle powiązany z zarzutem naruszenia art. 426 § 1 i 2 kpk. Jednakże, co także wynika z treści

wyroku Trybunału z 24 lutego 2015 r., normą, która wyłącza możliwość wniesienia zażalenia na orzeczenie sądu odwoławczego orzekającego po raz pierwszy o kosztach procesu, jest jedynie ta wyrażona w przepisie art. 426 § 1 kpk. Przepis art. 626 § 2 kpk takiej możliwości nie wyłącza, wyraża on jedynie normę kompetencyjną upoważniającą odpowiedni sąd do wydania orzeczenia uzupełniającego w przedmiocie kosztów procesu. Oznacza to, że sytuację procesową skarżącej we wskazanym przez nią zakresie, tj. w związku z brakiem możliwości wniesienia zażalenia na postanowienie sądu odwoławczego, który po raz pierwszy orzekł o kosztach procesu, ukształtował jedynie przepis art. 426 § 1 kpk. W związku z powyższym w tym zakresie zarzut naruszenia przepisów Konstytucji należy uznać – na podstawie art. 77 ust. 3 pkt 3 ustawy o TK – za oczywiście bezzasadny.

Jedynie na marginesie Trybunał zaznacza, że od 1 września 2015 r. przepis art. 426 § 2 kpk zmieniony ustawą z dnia 12 czerwca 2015 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego (Dz.U.2015.1185) właśnie w wyniku wyroku Trybunału Konstytucyjnego z 24 lutego 2015 r. (K 34/12, OTK ZU nr 2/A/2015, poz. 17) *expressis verbis* przewiduje możliwość wniesienia zażalenia na postanowienie w przedmiocie kosztów, o których po raz pierwszy orzekał sąd odwoławczy. Jak Trybunał podkreślił wyżej, *lege non distinguente*, dotyczy to także orzeczenia wydanego na podstawie art. 626 § 2 kpk.

W tym stanie rzeczy Trybunał Konstytucyjny postanowił jak w sentencji.